

JUNTS I JUNTES (ÉS A DIR, SEPARATS)¹ (I)

Per Jaume Corbera i Pou

Doctor en filologia catalana i investigador col·laborador de la UIB

Tot va començar —no sé exactament quan, però no deu fer gaire més d'una trentena d'anys— quan qualcú d'una minoria política militant, amb bones intencions però ignorant total del tema en el qual es ficava, es va inventar una mentida sobre la llengua —no sé exactament quina llengua, perquè no sé qui ni quan—: el gènere gramatical mal anomenat masculí és discriminatori per a les dones, i per això sempre que parlem d'un càrrec, un ofici o una professió (o designacions assimilables), o facem referència a un plural on hi ha homes i dones, no podem fer servir aquest gènere, sinó que hem de trobar un altre recurs lingüístic, que havia de ser el desdoblament².

Com tota mentida demagògica, aquesta aviat trobà un munt d'adeptes.

Com que *president* tan sols és vàlid per als homes, sempre que en parlem sense concretar haurem de dir (*el president* o (*la*) *presidenta*, com que *els participants* només fa referència als homes, hem de dir *els participants* i *les participantes*, i *els veïns* i *les veïnes*, no simplement *els veïns*, i *els nins* i *les nines* (en lloc de *els nins*)³, etc. Com tota mentida demagògica, aquesta aviat trobà un munt d'adeptes entre la població més ignorant en lingüística i sensible al problema real de la discriminació social per la qual les dones tenien en general un

paper secundari i en bona part subordinat als homes,

1. Aquest escrit es refereix a allò que passa en català, però cal dir que el problema és present també als altres àmbits romànics, com a mínim, i les raons són vàlides per a tots. La demagògia barata s'escampa amb molta facilitat.
2. Aquesta mentida ha estat beneïda i proclamada sense manies per l'Institut Balear de la Dona: «Amb la utilització del masculí com a genèric («els nins» per a anomenar a «nins i nines») només es representa una part de la realitat i, a més, si s'empra de forma aleatòria, s'aprecia un confusionisme. De petites, les nines aprenen que la manera de dirigir-se a elles és anomenant-les «nines». Per tant, si una nina sent la frase «Tots els nins han de sortir», esperarà una frase en femení per sentir-se anomenada. Però com que això no arribarà, serà amonestada: «que no ho has sentit que tots els nins han de sortir?»» (*Llenguatge per la igualtat · Guia general*, § 5. Institut Balear de la Dona). Totes les persones, dones i homes, que han après a parlar abans que sorgissin aquestes mentides saben que una frase com «aquestes places són per a nins» són incinstintament per a infants mascles i femelles, i ho sabrien també les nines d'ara si no els haguessin manipulat i no els haguessin fet creure ben a posta que en esmentar «els nins» elles no hi eren incloses. Aquest text hi insisteix diverses vegades, sense mai demostrar allò que afirma: «L'ús genèric o globalitzador s'ha concedit [¿qui ha fet aquesta concessió?] de forma exclusiva al gènere masculí. Això du forçadament a l'associació gènere-sexe i dóna lloc a ambigüitats quan en determinats contextos s'utilitza el masculí genèric. L'ús sistemàtic del masculí genèric, a més de crear confusions en els missatges, pot ocultar la dona, donant lloc a la seva discriminació» (*Ídem*, § 8.3.2). Mai no hi ha hagut confusions en l'ús del masculí genèric, perquè sempre els parlants han comprès com funcionava el sistema; les confusions, les han creades els (o hauríem de dir «les»?) que s'han inventat aquesta teoria basada en la mentida. Aquesta guia és tan delirant que no es conforma de propugnar sempre el desdoblament, sinó que fins i tot proposa d'evitar els adjectius de doble forma quan han de conocondar en masculí: en comptes de dir «els professors i les professores d'aquesta escola són molt qualificats», convé dir «competents» o fer la frase diferent «els professors i les professores d'aquesta escola són persones molt qualificades» (*Guia*, § 8.5.1b). La qüestió és fugir del masculí!
3. De fet, la fórmula que ha quedat ja constant i estereotipada és *els veïns i veïnes*, *els nins i nines* / *nens i nenes*, construcció deficient —fruit de la mateixa ignorància que ha creat el desdoblament—, perquè dos substantius de gènere diferent coordinats no poden ser precedits d'un sol determinant, sinó que cadascun ha de ser introduït pel determinant que li correspongui: *els veïns i les veïnes*, *els nins i les nines*. És igual per a *els pares i mares*, que hauria de ser *els pares i les mares* des del punt de vista estrictament gramatical; des del punt de vista semàntic, *els pares* tradicionalment ha estat la parella de pare i mare, com ho demostra la recerca a internet de «casa dels pares» (54.900 resultats).

i aquesta anomalia gramatical començà a escampar-se entre els activistes per la igualtat. Segons ells, això era «visibilitzar» les dones, sense adonar-se que, en realitat, desvaloraven el recurs real que la llengua ja tenia per a visibilitzar les dones: l'ús del mal anomenat femení. I dic mal anomenat masculí i mal anomenat femení perquè no té relació directa real amb el sexe; s'haurien

Fer jocs amb la llengua és molt útil quan no tens solucions clares.

d'haver anomenat de qualsevol altra manera: A i B, 1 i 2... Perquè l'única veritat és que quan, per exemple, a uns estatuts de societat, posam «el càrrec de president» mai no hem volgut dir que no hi pugui haver una presidenta; en aqueix context, *president* és morfològicament de gènere dit «masculí», però, en no referir-se a ningú en concret, té un valor ambivalent, perquè el sentit és sempre el mateix, no depèn de la flexió de gènere; és com quan diem «la meva filla estudia de metge», en què *metge* vol dir «persona dedicada a exercir la medicina», i per això podem dir «com a president ha estat elegida la sòcia Antònia X. Y.»; una vegada elegida, ens hi podem referir com «la presidenta A. X. Y.», perquè ja no parlem d'un càrrec en abstracte, sinó d'una persona concreta que exerceix aqueix càrrec. I quan en plural diem *els manifestants*, no especifiquem el sexe de la gent que es manifesta, i donam per suposat que n'hi ha de tots dos; en canvi, quan diem *les manifestants* sí que especifiquem que totes són de sexe femení. Voleu més visibilitat que aquesta? Si parlem de llenguatge «inclusiu» és evident que *els manifestants* és inclusiu —es refereix a (inclou) persones de tots dos sexes— i que *les manifestants* és exclusiu —exclou les persones de sexe masculí—. Els homes no tenen una forma de plural exclusiva; les dones, sí. Per a explicitar en plural que *els manifestants* només eren homes, cal dir-ho a més a més: *els manifestants,*

tots homes. Ho veieu, com partim d'una mentida? Posats a fer demagògia lingüística, els invisibilitzats són els homes: *els veïns* (homes i dones indiscriminats) – *les veïnes* (dones, discriminades, en sentit positiu). El fet, però, és que la mentida va anar agafant aviat més i més circulació social i tot d'una va ser assumida pels partits d'esquerres, els moviments feministes i els sindicats, ben convençuts (?) que practicant aquesta mentida feien la gran revolució... Fer jocs amb la llengua és molt útil quan no tens solucions clares i vàlides per als problemes reals, però el desdoblament sistemàtic i immediat duu a anuncis tan estúpids com aquest: «Millor, junts i juntes. Reordenem la circulació, hi guanyarem tots i totes» (Departament de Mobilitat i Infraestructures. Consell de Mallorca)⁴. Els responsables de l'anunci, cegats per la mania desdobladora, no varen veure que *junts i juntes* vol dir en realitat *separats*: junts els homes, juntes les dones; per tant, separats els uns de les altres... Deuen ser puritans que no volen que homes i dones vagin junts, *talibans* del nostre entorn particular⁵.

La falsa solució del desdoblament (falsa, perquè el problema també era fals) era, però, insuficient per als activistes de la igualtat, i llavors n'hagueren de trobar d'altres, de problemes i de solucions: els noms de professió o activitat, paraules de significat col·lectiu... Ha de ser *cantant* – *cantanta* o basta *cantant, estudiant* – *estudianta* o només *estudiant*? I *gerent* – *gerenta, pacient* – *pacienta, president* – *presidenta, intendent* – *intendenta*...? *Arquitecte* – *arquitecta* o just *arquitecte, enginyer* – *enginyera* o només *enginyer, fiscal* – *fiscala* o basta *fiscal*? S'ha creat sobre això tal confusió, que ja prèviament no saben què és normatiu i què no, i sempre cal consultar-ho al diccionari, que naturalment ofereix sovint solucions desiguals a casos iguals (*estudiant, representant, dibuixant*..., però *ajudant* – *ajudanta*...; *fiscal*, però *general* – *general*; *pacient*, però *president* – *presidenta*). Des del punt de vista històric, els noms

4. Aparegut a l'*AraBalears* el 12-11-2022, p. 35. Sentit també per ràdio.

5. La fixació malaltissa a fer el desdoblament ha duit ja l'Ajuntament de Bunyola a promoure una campanya de castració «de moixos i moixes» (estiu de 2022). Es veu que les moixes també es devien sentir discriminades si només posaven «moixos».

en *-nt*, majoritàriament hereus del participi de present llatí, i en *-al* són ambivalents per als dos gèneres, però com que a la llengua popular hi ha tendència a la concordança, han sorgit els femenins en *-nta* i en *-ala* en els casos més usats, i com que són ben formats segons el sistema es poden donar per bons i acceptar tots els que es vagin creant. Aquests femenins no posen problemes al sistema, sinó que hi són coherents, com ho són *arquitecta* i *enginyera*. Però, una vegada creats i donades per bones les alternatives *estudiant* – *estudianta*, etc., el funcionament és el mateix que per a totes les altres parelles existents de sempre, i si en singular distingim *estudiant* – *estudianta* (quan fan referència a persones concretes singulars, perquè cada persona és o masculina o femenina), en plural només hi ha *estudiants* en general i *estudiantes* en el cas concret que siguin només dones. Per això, normalment hi ha un Sindicat d'Estudiants, i només molt rarament hi haurà un Sindicat d'Estudiantes. La qüestió és molt clara, i només des de la ignorància (inimaginable i sorprenent en un col·lectiu de juristes) es justifica que a Catalunya s'hagin reanomenat alguns col·legis d'advocats com a *Col·legis de l'Advocacia*, oblidant (a posta) que *col·legi* vol dir «societat o corporació de persones de la mateixa professió» (DIEC) i, sent l'advocacia un concepte abstracte referent a la professió de l'advocat, no és possible una corporació d'«Advocacia». Una aberració lingüística consagrada per la ignorància i la demagògia del llenguatge pseudoinclusiu⁶.

La qual ens duu a la qüestió dels col·lectius usats per a evitar la naturalitat del masculí plural: si trobam massa feixuc el desdoblament sistemàtic, per a no dir *els nins* cal dir sempre *els infants*, per a no dir *els professors* cal dir *el professorat*, per a no dir *els alumnes* cal dir *l'alumnat...*, però resulta que ni el professorat ni l'alumnat –castellanismes adoptats, però castellanismes al cap i a la fi– no són plurals, sinó col·lectius («conjunt de

professors o d'alumnes») i només funcionen en segons quines frases: «el professorat fa vaga», però no «tres *professorat han faltat a classe», i llavors, per a evitar el plural genèric, hom recorre al desdoblament i a frases com «tres professors i professores han faltat a classe», però, és clar, si són «tres» no poden ser plural tots dos, perquè o bé hi ha dos professors i una professora o bé són dues professores i un professor, i com que queda massa absurda la construcció s'ha de dir «dos professors i una professora», o, perquè ningú digui que es discrimina la professora posant-la en segon lloc, «una profes-

---

En plural només hi ha
estudiants en general
i estudiantes en el cas
concret que siguin
només dones.

---

sora i dos professors»; es podia dir de manera natural («tres professors han faltat a classe») i s'ha d'acudir a construccions recercades que el parlant normal no fa... Però, a més a més, com que tot això és arbitrari i insegur i els mateixos que ho practiquen no ho fan sempre, si en un moment concret diuen «els professors» ja deixen el dubte si parlen només dels professors homes o també hi inclouen les dones, i ja tenim una comunicació ambigua, poc clara, en què finalment no sabem concretament si parlen dels uns, de les altres o dels uns i de les altres. En un context oral o prou explicitat, aquest embolic pot ser superat per la comprensió de l'oient, però això, en un text jurídic, és delicadíssim, perquè tot allò que s'hi diu ha de ser ben clar, sense ambigüitat⁷. ☹

6. Un error semblant és el de l'Ajuntament de Barcelona, que ha convertit els tinents d'alcalde en tinents d'alcaldia. L'alcaldia és l'ofici o el càrrec d'alcalde, i la tinença d'alcaldia és l'ofici o càrrec de tinent d'alcalde; una cosa és el concepte del càrrec i una altra és la denominació de la persona que té el càrrec. La presidència és exercida pel president (que pot ser presidenta), com l'alcaldia és exercida per l'alcalde (que pot ser alcaldessa), com la tinença d'alcaldia pot ser exercida pel tinent d'alcalde (que pot ser tinenta d'alcalde).

7. En el llenguatge escrit, per a evitar el desdoblament, en castellà i portuguès ha aparegut l'invent de la @: *querid@s amic@s*, *amic@s tod@s*. En català, com que el plural és amb e i també hi ha sovint canvis consonàntics en les grafies dels dos gèneres, aquest invent no funciona; però, si poden, hi posen x: *gràcies a totxs*, *totxs aquellxs*. Les bajanades ridícules no tenen límit en la masculinofòbia.